

ΤΟ ΒΗΜΑ – Η «πολιτική ορθότητα» δεν είναι δόγμα που επιβάλλεται αλλά αρχή που καλλιεργείται!

Posted on [November 7, 2023](#) by [Costas Papachristou](#)

Η πολιτική ορθότητα δεν συνιστά επιβαλλόμενη συμπεριφορική συμμόρφωση. Θα πρέπει να είναι φυσικό αποτέλεσμα καλλιέργειας ατομικής συνείδησης «εξ απαλών ονύχων»!

Στην ορθολογική της εκδοχή, η πολιτική ορθότητα είναι μία ιδέα τόσο συμβατή με τις ανθρώπινες αξίες ώστε στην πράξη να καθίσταται αυτονόητη. Συνιστά έναν βαθμό αυτοπεριορισμού στον δημόσιο λόγο με σκοπό την αποφυγή εκφράσεων ή πρακτικών που θα μπορούσαν να προσβάλουν «ευπαθείς» ομάδες μίας κοινωνίας, συντελώντας άμεσα ή έμμεσα στην περιθωριοποίησή τους.

Αν και οι προθέσεις της έδειχναν αρχικά αγαθές, η πολιτική ορθότητα μετεξελίχθηκε με τον καιρό σε τυραννία που απειλεί την ελευθερία της έκφρασης, καθώς αξιώνει – και, όπου είναι δυνατό, επιβάλλει – συμμόρφωση με τις αυθαίρετες και ολοένα αυξανόμενες απαιτήσεις ισχυρών πολιτικών ή ακαδημαϊκών ομάδων που εντάσσονται, κατά κύριο λόγο, στον χώρο της ευρύτερης Αριστεράς. Με τον τρόπο αυτό, η πολιτική ορθότητα έχασε τελικά κάθε επαφή με τον ορθολογισμό.

Ως άγραφος νόμος με καθαρά ηθική υπόσταση, η πολιτική ορθότητα μπορεί να οδηγήσει σε δυσφήμιση και κοινωνική περιθωριοποίηση εκείνων που την παραβιάζουν. Το ζήτημα λαμβάνει σοβαρότερες και πιο επικίνδυνες διαστάσεις όταν το δόγμα αποκτά θεσμική ισχύ, παρεισφρέοντας σε αντιρατσιστικούς νόμους ή σε άτεγκτους ακαδημαϊκούς κανονισμούς. Αυτό δίνει την δυνατότητα να σύρονται απλοί πολίτες στα δικαστήρια, ή – όπως, κυρίως, στις ΗΠΑ – πανεπιστημιακοί δάσκαλοι σε (ιερο-)εξεταστικές επιτροπές, επειδή χρησιμοποίησαν σε δημόσιο λόγο μία λέξη ή μια φράση που «δεν έπρεπε». Πρόκειται κατ' ουσίαν για μία δια νόμου κατάργηση της ελευθερίας του λόγου.

Επί πλέον, ο ίδιος ο νόμος είναι συχνά μονόπλευρος και μεροληπτικός. Για παράδειγμα, αν κάποιος εκφράσει μία άποψη που δυνητικά προσβάλλει μια μειονοτική ή μία «ευπαθή» ομάδα, είναι δυνατό να βρεθεί κατηγορούμενος σε κάποιο δικαστήριο. Την ίδια στιγμή, χιλιάδες χρήστες μέσω κοινωνικής δικτύωσης, επώνυμοι κι ανώνυμοι, μπορούν ελεύθερα να τον καθυβρίζουν, χωρίς την παραμικρή νομική συνέπεια για εκείνους.

Αλλά, ακόμα και όταν ο νόμος δεν καταργεί *de jure* την ελευθερία της έκφρασης, τούτο μπορεί να επιτύχει *de facto* το κοινωνικό μπούλινγκ που υφίστανται οι μη-αρεστοί. Και, επειδή ο συσχετισμός δυνάμεων είναι, συνήθως, συντριπτικά εναντίον τους, οι τελευταίοι καταλήγουν να στερηθούν την ελευθερία του λόγου, είτε από φόβο, είτε λόγω των αποκλεισμών που τους επιβάλλουν τα διαδικτυακά μέσα μετά από σχετικές «καταγγελίες».

Θα πρέπει να τονίσουμε ότι είναι αναγκαίο να επιβάλλονται εκ του νόμου κάποια όρια στην ελευθερία του λόγου. Παράδειγμα: Αν πω ότι «ορθώς διέπραξε ο Χίτλερ το Ολοκαύτωμα», παραβιάζω τους νόμους κάθε δημοκρατικής πολιτείας αφού

εγκωμιάζω ένα μαζικό έγκλημα και, έμμεσα, προτρέπω στην τέλεση παρόμοιων εγκλημάτων.

Από την άλλη, δεν βλέπω γιατί θα πρέπει να τεθεί ενώπιον της Δικαιοσύνης κάποιος που αρνείται ότι υπήρξε το Ολοκαύτωμα, έστω και αν πρόκειται για ένα αδιαμφισβήτητο ιστορικό γεγονός. Μπορούμε να τον μηδενίσουμε στο μάθημα της Ιστορίας, ή ακόμα και να του συστήσουμε να επισκεφθεί τον ψυχίατρό του, είναι όμως παράλογο (και, εν τέλει, αντιδημοκρατικό) να τον σύρουμε στα δικαστήρια για παραβίαση των υπερβολών κάποιου αντιρατσιστικού νόμου.

Όπως σημειώσαμε σε προηγούμενο άρθρο (*), η πολιτική ορθότητα καταλήγει συχνά να βλάπτει τις ίδιες τις προθέσεις της. Με βάση τον πανταχού παρόντα νόμο δράσης – αντίδρασης, η βίαιη στέρηση της ελευθερίας της έκφρασης προς χάριν μίας ανώτερης ιδέας, είναι δυνατό να προκαλέσει αισθήματα δυσφορίας απέναντι στην ίδια την ιδέα και, τελικά, να γεννήσει περισσότερους εχθρούς απ' ό,τι υποστηρικτές της. Η εκλογή του Donald Trump στις ΗΠΑ το 2016 είναι μία επιβεβαίωση αυτού του κανόνα.

Υπάρχει εναλλακτική της πολιτικής ορθότητας; Ναι, η εξ απαλών ονύχων διαπαιδαγώγηση της κοινωνίας στην αποδοχή και τον σεβασμό του «διαφορετικού». Σήμερα, όμως, ενώ τα παιδιά εκτίθενται σε βομβαρδισμό πληροφορίας για το δράμα των «κατατρεγμένων του κόσμου», την ίδια στιγμή αφήνονται να θεωρούν ως «αποδεκτή» συμπεριφορά τον χλευασμό και την κοινωνική απομόνωση ανθρώπων λόγω του (ελλειμματικού ή πλεονασματικού) σωματότυπου, των μη-ελκυστικών φυσικών χαρακτηριστικών, ή του εύθραυστου ψυχισμού τους. Αντιρατσισμός και πολιτική ορθότητα αλά καρτ, δηλαδή!

Η πολιτική ορθότητα, λοιπόν, θα αποκτήσει ουσιαστικό νόημα αν, αντί έξωθεν επιβαλλόμενης συμπεριφορικής συμμόρφωσης, ιδωθεί ως φυσικό αποτέλεσμα καλλιέργειας ατομικής συνείδησης. Τον πρώτο λόγο γι' αυτή την καλλιέργεια έχει, φυσικά, η εκπαίδευση. Για όσον χρόνο, τουλάχιστον, έχει στη διάθεσή της, πριν αναλάβει το έργο της αποδόμησης των συνειδήσεων η πολιτική...

(*) <https://www.tovima.gr/2020/06/23/opinions/politiki-orthotita-kai-amerikanikes-ekloges/>